

Všetička, František

Básník kresů

Opera Slavica. 2012, vol. 22, iss. 1, pp. 34-35

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/125549>

Access Date: 04. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

lově vztahu (např. k časopisům) a dalších otázkách píše na několika místech, což komplikuje čtenáři celkový pohled na slovinského básníka.

Kniha obsahuje rozsáhlou bibliografii děl (chybí mi mj. Debeljak, Johnson, E.: Srečko Kosovel – pesnik in jaz. Delo, Ljubljana, 4.–25. února 2004). Autor poznamenává, že nejde o systematický přehled děl, která se zabývají otázkami avantgardy, nýbrž o práce, které jsou v monografii uváděny.

Ivan Dorovský

Básník kresů

Krzysztof Kołtun je básník a antikvář. V jeho antikvariátě jsem ho poznal, což není žádnou zvláštností, neboť v něm setrvává značnou část dne. Navštívil jsem a prohrabával se v desítkách antikvariátů, ten jeho je však zvláštní až kuriózní. Nachází se v Chełmu pod úrovní chodníku, z řadového chodníku se po schůdcích sejde do podzemí, v němž se rozkládá nezměrné množství knih, ve štelářích, na pultě a na zemi. Pohybovat se v tomto prostoru je značně nesnadné, mimo jiné i proto, že vedle knih neustále narážíte rovněž na obrazy, svícny a na věci podobného druhu. A mezi tím obvykle nějaký návštěvník, který si s antikvářem čile povídá.

Kołtunův antikvariát je antikvariát kresový. Tak stojí v jeho názvu. A nemalá část jeho fondu se vztahuje právě ke kresům, tj. k těm obrovským územím, jež před válkou patřila Polsku a dnes jsou součástí Ukrajiny, Běloruska a Litvy. Území, jež zrodila Adama Mickiewicze a Czesława Miłosze a dala polské kultuře řadu dalších významných postav. K odkazu této kultury se Kołtun hlásí nejen jako antikvář, ale především jako básník. Už názvy jeho sbírek napovídají orientaci Kołtunovy tvorby: *Mysterium z Volyně* (*Misterium z Wołynia*), *Vilenská čistá slza* (*Wileńska łza czysta*), *Kresoví jeřábi* (*Kresowe żurawie*) a další. Básník se sice narodil už v Chełmu (roku 1958), ale jeho rod pochází z té druhé strany, z Volyně. Kołtun to ví a nemůže nevyprávět svou druhotnou kresovou přináležitost.

Vedle kresů má Kołtun také svého malíře, jímž je Józef Mehoffer, zvěčnil jej nejen ve Lvovské vitráži (*Witraz lwowski*), ale zavzpomínal na něj také ve *Svatební noci* (*Weselna noc*). V první sbírce v básních *Z listu a Mehofferovi andělé* (*Anioły Mehoffera*), ve *Svatební noci* v básni *Slavík* (*Śłowik*). Báseň *Mehofferovi andělé*, v níž Kołtun připomíná náměty výtvarnickových obrazů, končí verši:

*Pociąg turkoce, śpieszy się
– brzeziny minie.*

Anioły pofruną do kaplic.

Ty zostaniesz...

...

Vlak rachotí, spěchá

– mine březový háj.

Andělé odlétnou do kaplí.

Ty zůstaneš...

Zůstane Józef Mehoffer, který na přelomu 19. a 20. století osazoval v Praze své vitráže. Týž Mehoffer, jehož jsem ve svém románě *Před branami Omegy*, napsaném na sklonku komunistické éry, učinil hrdinou jedné významné scény, v níž ztělesňuje polský vzdor a nadhled. Vzdor a rozpustilost nejen toho 19. století.

Krzysztof Kołtun je také zanícený diskutér. Nevím, zda se tak projevuje v časopisech, ale v razantní podobě jsem jedno takové polemické vystoupení zažil v jeho antikvariátě. Téma bylo: Czesław Miłosz. Netakticky jsem ho nadhodil já, v domněnku, že Miłosz jako autor z kresů (narodil se na Litvě) bude ten tvůrce, s nímž se nostalgik kresů plně ztotožní. Stal se pravý opak. Z toho plyne, že Kołtun má své osobní pojetí kresů, do něhož se každý kresovjak nevejde. Dokonce ani autor Doliny Issy. Jak se zdá, tak mapa a podoba kresů je proměnlivá.

Kołtunova sbírka *Svatební noc*, inspirovaná mimochodem sňatkem jeho prvorozeného syna, obsahuje čtyři příznačné básně: *Návrat z noci* (*Z nocą – powrót*), *Koncert v noci* (*Koncert nocą*), *Svatební noc a Chopinova noc* (*Noc Chopina*). Kołtun patří k těm básníkům, kteří své verše přesně datují. Tak např. za třetí zmíněnou básni uvádí, že vznikla v noci 4. září 2010 ve Dvorku v Zółtańcích, a současně dodává, že to bylo zároveň v noci 201. výročí narozenin Julia Słowackého. Tato poznámka je pro Kołtuna charakteristická, neboť – jak ukazují další příписy – valná část jeho poezie byla napsána v noci. Krzysztof Kołtun je noční pták. A ani připomenutí Julia Słowackého není bezvýznamné, poněvadž i on pochází z kresů.

František Všetická

Voda pouště

Titulek jsem si vypůjčil z překladu knihy slovinského básníka Andraže **Poliče** (nar. 1972), která vyšla koncem minulého roku v překladu Petra Mainuše. (Andraž Polič, *Voda pouště*, vydavatelství Književno društvo Hiša poezije, Lublaň 2011). Překladatel je Poličův vrstevník. Má zatím na svém kontě už téměř desítku přeložených knih. Patří k prvním absolventům slovenistiky, která byla založena na brněnské filozofické fakultě (obdobně také na Karlově univerzitě v Praze) v první polovině devadesátých let minulého století. Z absolventů se postupně zformovala početnější pražská a méně početná brněnská skupina překladatelů ze slovinské literatury. Někteří z nich se orientují na překlady prózy, jiní (je jich méně) na poezii i prózu a další na prózu i drama.

Poličova sbírka se skládá ze dvou částí: *Poušť* a *Voda*. Podle autorových slov verše vznikly v roce 2004 v *oáze Siwa na okraji libyjské pouště*. Autor koncipoval sbírku formálně tak, jak on a jeho milá sedm dní a sedm nocí *naslouchali pouštním dnům a nocím*. V Poličových verších se odrážejí čiré vody Mediteránu, v němž se mísí, prolínají a kříží filozofické systémy, mýty, legendy i všechna tři velká monoteistická náboženství – judaismus, křesťanství, islám.

Knížně vydaný překlad Poličových, Stojícíových a Ignjatovićových básní i časopi-secky uveřejněných veršů některých dalších slovinských, bulharských a charvátských autorů mě nutí k tomu, abych učinil několik obecnějších poznámek, abych upozornil překladatele poezie (ať už ze slovinštiny, srbštiny, charváštiny, makedonštiny či bulharštiny) na některé „*dětské nemoci*“, které ostatně prodělává každý překladatel. Především je ne-